

Patrimoniul de afectare profesională. Transformarea formei de organizare și exercitare a profesiei de avocat

Patrimoine professionnelle. Transformer la forme d'organisation et d'exercice de la profession d'avocat

Professional special-purpose reserve. Transforming the form of organization and exercise of the legal profession¹

Avocat Stagiari

CRISTEA ELISA – FLORENTINA

Baroul București

Capitolul I. Patrimoniul de afectare profesională

Patrimoniul, masele patrimoniale și patrimoniile de afectare – nu sunt simple construcții de cuvinte, ci reprezintă chiar titlul marginal al reglementării legale² aferente în materie din Legea nr. 287/ 2009 privind Codul civil, denumită în cele ce urmează („**Codul**” sau „**Codul civil**”).

Totuși, este incorectă abordarea în baza căreia am putea considera că patrimoniul de afectare profesională este definit și reglementat doar în actul normativ cadru în materia dreptului subiectiv civil. Așadar, construcția juridică în cauză este întâlnită și în alte normative. Cu titlu de exemplu, Legea nr. 95/ 2006 privind reforma în domeniul sănătății reglementează patrimoniul de afectare ca fiind „*totalitatea bunurilor, drepturilor și obligațiilor medicului afectate scopului exercitării profesiei sale, constituite ca o **fracțiune distinctă a patrimoniului medicului, separată de gajul general al creditorilor acestuia***”, iar Ordonanța nr. 86/ 2006 privind organizarea activității practicienilor în insolvență cuprinde o definiție ce nu se diferențiază de cea anterior prezentată decât în ceea ce privește individul titular al patrimoniului, în cazul acesta practicianul; profesia de mediator sau asistent social se bucură, de asemenea, de o astfel de reglementare.

Nu este o eroare faptul că nu am enumerat în categoria celor de mai sus avocatul, ca titular al patrimoniului de afectare profesională, reglementat de Legea nr. 51/ 1995 pentru organizarea și exercitarea profesiei de avocat, denumită în cele ce urmează („**Legea**”) și Statutul profesiei de avocat din 3 decembrie 2011 al Uniunii Naționale a Barourilor din România, denumit în cele ce urmează („**Statutul**”); astfel, consider oportună analiza acestora în Secțiunea 3 (trei) din prezentul capitol, ținând cont de natura lucrării în cauză și de complexitatea instituției avută în vedere.

¹Traducerile sunt realizate pentru bună-ordine, fără a garanta faptul că această terminologie este utilizată fidel în sistemele de drept aferente.

² Articolul 31 C. civ.

Ținând cont de acestea, în cele ce urmează voi prezenta noțiuni introductive în materia patrimoniului (Secțiunea 1), perspectiva de drept comparat (Secțiunea 2) și particularitățile avocaturii ca profesie liberală pentru patrimoniul de afecțaiune profesională (Secțiunea 3).

Secțiunea 1. Noțiuni introductive în materia patrimoniului

Codul ne prezintă, încă de la începutul textului legal aferent, faptul că *orice* persoană fizică sau juridică este titulară a *unui* patrimoniu, care include *drepturile și datoriile ce pot fi evaluate în bani și aparțin acesteia*. Așadar, este recunoscută *teoria unicității patrimoniului* ca o expresie a personalității, fără a exclude posibilitatea divizării și afecțaiunii³, *teoria nostrum patrimonium*⁴, în sensul în care patrimoniul este legat de persoană, precum și *patrimoniul universalitatis iuris*, ca valoare a tuturor drepturilor și obligațiilor patrimoniale.

Totuși, ce sunt masele patrimoniale și patrimoniile de afecțaiune? Masele patrimoniale reprezintă diviziuni ale patrimoniului, cu o afecțaiune proprie⁵. De cealaltă parte, patrimoniul de afecțaiune ia naștere ca urmare a divizării patrimoniului, fiind *l'objectif final* pentru operațiunea de divizare în cauză.

Această calificare prezintă interes din punct de vedere al **răspunderii patrimoniale**, care este limitată la fiecare masă patrimonială, în ceea ce privește creanța unui anumit creditor. Totuși, în acord cu prevederile Codului civil⁶ în materia garanției comune a creditorilor, creditorii ale căror creanțe s-au născut în legătură cu o anumită diviziune a patrimoniului, autorizată de lege, *trebuie să urmărească mai întâi bunurile care fac obiectul acestei mase patrimoniale, iar în cazul în care acestea nu sunt suficiente, pot fi urmărite și celelalte bunuri ale debitorului* – așadar, se poate observa faptul că întinderea răspunderii patrimoniale este parțial limitată în această situație⁷. În legătură cu bunurile care fac obiectul unei diviziuni ale patrimoniului afectate exercițiului unei profesii autorizate de lege, *pot fi urmărite numai de creditorii ale căror creanțe s-au născut în legătură cu profesia respectivă, neputând urmări celelalte bunuri ale debitorului*. Așadar, în ceea ce privește o profesie autorizată de lege, creditorii profesionali nu pot urmări bunurile profesionale ale debitorului, fiind consacrată autonomia diviziunii patrimoniale respective⁸.

³ Instanța reține faptul că deși este numit „*patrimoniu de afecțaiune*” nu rezultă din aceasta că o persoană care ar opta pentru această soluție ar avea de fapt două patrimonii – un patrimoniu de afecțaiune și un patrimoniu simplu, personal – extras din hotărârea nr. 1060/ 2021 a Judecătorei Râmnicu Sărat.

⁴ V. STOICA, *Drept civil. Drepturi reale principale*. Editura C.H. Beck, 2021, pag. 20

⁵ A se vedea hotărârea nr. 225/ 2017 a Înaltei Curți de Casație și Justiție, prin intermediul căreia instanța a statuat că *patrimoniul persoanelor juridice este distinct de patrimoniul persoanelor fizice sau persoanelor juridice care intră în componența sa, acesta permițând persoanei juridice să aibă o răspundere patrimonială proprie și să participe la circuitul civil în nume propriu*.

⁶ Articolul 2.324 C. civ., considerat ca fiind o adevărată *cheie de boltă* în materia garanțiilor; pentru mai multe detalii a se vedea Fl. A. BAIAS *et al*, *Codul civil, comentariu pe articole*, ediția a 3-a, editura C.H. Beck, 2021, pag. 2669

⁷ Pentru o hotărâre de respingere a contestației la executare prin care s-a solicitat declararea nulității executării silite, a se vedea hotărârea nr. 4652/ 2021 a Judecătorei Sectorului 6 București, unde instanța a statuat, într-o speță ce implică un Cabinet Individual de Avocat, *chiar dacă există această afecțaiune specială, răspunderea juridică în raporturile cu terții o are în continuare titularul patrimoniului, persoana fizică. Deși creanța deținută în temeiul titlului executoriu este împotriva debitorului cabinet de avocat, în temeiul dispozițiilor legale, executarea silită se poate realiza și împotriva persoanei fizice, motivat de faptul că acesta este titularul patrimoniului de afecțaiune*.

⁸ V. STOICA, *op. cit.*, pag. 20

Pentru bună ordine, patrimoniul de afectățiune nu preia integral *matricea genetică, ADN-ul patrimoniului mamă*⁹, fiind o creație a titularului patrimoniului general, un instrument în derularea afacerilor¹⁰, cu o fracțiune de universalitate juridică, ce conține drepturi și obligații cu un scop unic al afectării acestora.

Secțiunea 2. Perspectivă de drept comparat

Plecând de la următorul citat „*Nu numai sub raport legislativ, dar și în ceea ce privește pregătirea generală de specialitate și practica profesiei la bară, avocatura și avocații români s-au format la umbra și sub influența școlii franceze de profil.*”¹¹, voi realiza o analiză comparativă cu sistemul de drept francez, în ceea ce privește imaginea patrimoniului *affecte à son activité professionnelle*. Patrimoniul de afectățiune profesională este prezentat pe larg, în sistemul de drept francez, în *Code de commerce*¹².

Analiza prevederilor cu privire la patrimoniul de afectățiune profesională din sistemul de drept francez este cât se poate de oportună la acest moment, ținând cont de faptul că Franța va trece, iminent, la o nouă abordare cu privire la separația maselor patrimoniale. Așadar, Legea nr. 2022-172 din 14 februarie 2022¹³ din sistemul de drept francez, cu privire la activitățile profesionale independente, creează un cadru legal diferit pentru *l'entrepreneur individuel*, adică persoana fizică ce desfășoară una sau mai multe activități profesionale independente în nume propriu. Reglementarea este asemănătoare cu cea din sistemul de drept românesc – întreprinzătorul individual are o masă patrimonială distinctă destinată activităților profesionale, pentru protejarea acestuia de riscurile ce apar în desfășurarea profesiei.

Totuși, există o diferență semnificativă cu privire la garanția creditorilor. În sistemul de drept românesc, un creditor care are o creanță raportată la o diviziune a patrimoniului afectată exercitării profesiei autorizate de lege, trebuie să urmărească bunurile care fac obiectul diviziunii în cauză, fără a avea posibilitatea urmăririi celorlalte bunuri ale debitorului. De cealaltă parte, în sistemul de drept francez, un creditor care nu reușește să își îndeostuleze creanța din bunurile personale, neafectate exercitării unei profesii, își poate satisface creanța din bunurile profesionale, *în limita cuantumului profitului realizat la ultimul exercițiu financiar închis*. De asemenea, de interes în sistemul de drept francez este faptul că autoritățile în domeniul fiscal și de asigurări sociale au posibilitatea de a-și satisface creanțele din bunurile profesionale și personale deopotrivă, în cazul în care întreprinzătorul individual a exercitat manevre frauduloase sau nu a plătit obligațiile fiscale sau de asigurări sociale în mod repetat și cu rea-credință.

⁹ Expresie folosită de Luminița TULEAȘCĂ, Patrimoniile de afectățiune și teoria personalistă a patrimoniului, articol de specialitate disponibil pe Juridice.ro (<https://www.juridice.ro/425343/patrimoniile-de-afectatiune-si-teoria-personalista-a-patrimoniului.html>)

¹⁰ Expresie folosită de Luminița TULEAȘCĂ, Patrimoniile de afectățiune – instrument în derularea afacerilor, articol de specialitate disponibil pe Juridice.ro (<https://www.juridice.ro/353902/patrimoniul-de-afectatiune-instrument-in-derularea-afacerilor.html>)

¹¹ Mircea Duțu, avocat, citat preluat din Agenda Avocatului 2022, editura Universul Juridic, pag. 25

¹² În România, Codul comercial este în vigoare din 1997, fiind înlocuit parțial prin Codul civil din 2009, în prezent având reglementări legale doar în ceea ce privește comerțul maritim și navigația. Pentru mai multe informații, a se vedea Smaranda ANGHENI, *Dreptul comercial – între tradiționalism și modernism*, Revista Curierul Judiciar nr. 9/ 2010.

¹³ Legea în cauză intră în vigoare la 3 luni de la promulgarea acesteia, pentru modificările ce vizează întreprinzătorul individual (*l'entrepreneur individuel*). Pentru mai multe informații, a se vedea <https://www.legifrance.gouv.fr/jorf/id/JORFTEXT000045167536>.

Impactul modificărilor din sistemul de drept francez asupra avocaților este semnificativă. Înainte de adoptarea acestei reglementări, profesiile liberale puteau fi exercitate în următoarele forme: (i) *entreprise individuelle* – o formă simplificată de societate, fără personalitate juridică, cu răspundere nelimitată; totuși, se poate realiza o declarație în fața notarului pentru insesizabilitatea bunurilor imobile neafectate scopului profesional, procedură rar întâlnită întrucât presupune costuri crescute și un formalism excesiv; (ii) *entrepreneur individuel à responsabilité limitée*¹⁴ – procedura de înființare este similară cu cea pentru *entreprise individuelle*, însă în acest caz se poate realiza o declarație pentru crearea unui patrimoniu de afectățione profesională; totuși, patrimoniul de afectățione profesională nu ia naștere automat cu crearea EIRL, precum este în cazul *entrepreneur individuel*, noutatea din luna februarie 2022, ci titularul trebuie să opteze pentru aceasta și să țină cont de mai multe condiții, printre care intervenția unui expert contabil în cazul în care bunul aportat depășește 30.000 EUR; în cazul EIRL, există și o serie de „frâne” din punct de vedere contabil, ce pot face obiectul unei analize ulterioare; (iii) *société par actions simplifiée* – avantajele sunt că asociații stabilesc capitalul social și organizarea societății, răspunderea asociațiilor este limitată la aporturile acestora, însă această formă de organizare este criticată pentru formalismul excesiv și taxele ridicate; (iv) *société à responsabilité limitée*¹⁵ – similară cu societatea cu răspundere limitată specifică sistemului de drept român, SARL are ca avantaj major răspunderea limitată a asociațiilor la valoarea aporturilor acestora, însă administrarea acesteia se poate realiza doar de către o persoană fizică, inconvenient major pentru asociații care aveau în plan să lase managementul SARL în sarcina unei societăți specializate în acest sens; (v) *société d'exercice libéral*¹⁶ – această societate specifică profesiilor liberale se apropie de SARL, permițând profesioniștilor din același sector să se asocieze cu alți profesioniști din același sector; totuși, această formă de organizare a fost criticată pentru formalismul excesiv; și (vi) *société civile professionnelle* – această formă de organizare cu minim doi asociați se aseamănă de SEL, însă presupune o deosebire fundamentală în ceea ce privește răspunderea asociațiilor; așadar, asociații în SCP au o răspundere nelimitată pentru datoriile societății în cauză.

După intrarea în vigoare a prevederilor pentru *entrepreneur individuel* și desființarea *entrepreneur individuel à responsabilité limitée*, sunt de părere că un avocat francez care dorește să practice avocatura individual va opta spre această formă de exercitare a profesiei, din prisma avantajelor semnificative în materia garanției creditorilor.

Secțiunea 3. Avocatura și particularitățile patrimoniului de afectățione profesională

Patrimoniul de afectățione profesională este, astfel cum am stabilit încă de la începutul lucrării, acea masă patrimonială afectată exercitării unei profesii autorizate. În ceea ce privește constituirea formelor de exercitare a profesiei, avocații au posibilitatea de a-și stabili un patrimoniu afectat exercitării profesiei.

Pentru bună ordine, consider că se impune o prezentare a formelor de exercitare a profesiei de avocat. Așadar, formele de exercitare sunt: cabinetul individual, cabinetele asociate, societățile civile profesionale și societățile profesionale cu răspundere limitată. Cea din urmă, societatea profesională cu răspundere limitată, se bucură, conform prevederilor din

¹⁴ Pentru mai multe informații, a se vedea <https://www.entreprises.cci-paris-idf.fr/web/reglementation/creation-entreprise/eirl/statut-eirl>

¹⁵ Pentru mai multe informații, a se vedea V. MAGNIER, *Droit des sociétés*, Editura Dalloz, 2022

¹⁶ Pentru mai multe informații, a se vedea <https://bpi-france-creation.fr/encyclopedie/structures-juridiques/entreprendre-a-plusieurs/sel-societe-dexercice-liberal>

Legea nr. 51/ 1995, de un patrimoniu propriu, asociații fiind răspunzători doar în măsura aportului social al fiecăruia.

Ținând cont de reglementare clară pentru societatea profesională de avocați cu răspundere limitată, cum rămâne cu societatea civilă profesională? În accepțiunea mea, patrimoniul profesional individual devine un patrimoniu profesional comun raportat la exercitarea profesiei cu caracter civil, iar fiecare bun din patrimoniul comun face obiectul unui drept de proprietate comună pentru persoanele în asociere. Plus de asta, Statutul prevede, la articolul 183, la rang de principiu, că *patrimoniul comun este afectat exclusiv activității profesionale și are regimul patrimoniului de afectățiune profesională*.

În ceea ce privește *posibilitatea* constituirii unei mase patrimoniale afectate exercitării profesiei de avocat, aceasta merită o analiză concretă cu incidență asupra instrumentului-cadru în materie, anume *registru electronic al evidenței patrimoniului de afectățiune al avocaților*, având ca efect opozabilitatea față de terți. Acest registru a fost înființat prin Decizia nr. 212 din 30 martie 2017 a Comisiei Permanente UNBR, iar regulamentul său de organizare și funcționare a fost aprobat prin hotărârea nr. 325 din 17 februarie 2018 a Consiliului UNBR. Cel mai recent raport cu privire la care a luat act Comisia Permanentă, în legătură cu registrul electronic al evidenței patrimoniului de afectățiune al avocaților, este prezentat în Minuta ședinței Comisiei Permanente din 16 iulie 2020. Așadar, pentru perioada mai 2018 – iulie 2020, au fost 59.403 înregistrări la nivel național, între 2018 și 2019 constatându-se o creștere de 229% în ceea ce privește numărul de înregistrări la nivel național¹⁷. Sunt de părere că *apetitul* pentru înregistrarea patrimoniului de afectățiune între 2018 – 2019 apare ca urmare a implementării registrului electronic și aprobării regulamentului acestuia, până la acel moment operațiunea de divizare patrimonială făcându-se prin declarație scrisă în statutul societății civile profesionale, în actul de înființare al cabinetului individual de avocat, în convenția de asociere a cabinetelor individuale de avocați sau prin declarație separată întocmită în formă scrisă și înregistrată la baroul din care face parte avocatul¹⁸.

În materia patrimoniului de afectățiune profesională destinat exercitării profesiei de avocat, consider că prezintă interes și **hotărârea nr. 1777/ 2021 a Tribunalului București**, una dintre problemele deduse judecătii fiind plata de către partea adversă a unui onorariu avocațial, în condițiile în care reclamantul în speță se identifică cu calitatea de avocat, fiind una și aceeași persoană. Instanța a considerat că *avocatul nu poate fi propriul său client ținând cont de faptul că patrimoniul acestuia este unul și același cu al persoanei sale, neexistând dovezi în sensul că s-a realizat o divizare a patrimoniului personal de cel profesional al cabinetului de avocat*. Așadar, documentul financiar prin care s-a probat plata onorariului din patrimoniul personal în patrimoniul profesional nedovedit al avocatului atestă o *operațiune financiară imposibilă*, prezumându-se că un astfel de transfer financiar nu a fost efectiv realizat¹⁹.

Capitolul II. Transformarea formei de exercitare a profesiei de avocat

¹⁷ Pentru mai multe informații, a se vedea <https://www.unbr.ro/minuta-sedintei-comisiei-permanente-din-16-iulie-2020/>

¹⁸ Pentru mai multe detalii privind regimul patrimoniului de afectățiune profesională înainte de implementarea registrului electronic, a se vedea Dan OANCEA (coordonator), *Legea privind organizarea și exercitarea profesiei de avocat, comentariu pe articole*, Editura C.H. Beck, 2015, pag. 48

¹⁹ Pentru mai multe informații, a se vedea

<https://lege5.ro/App/Hotarare/gmydambqgaydaojoyga2dimrz/?pid=1255105111&expression=patrimoniu%20de%20afectatiune%20profesionala%20avocat%20#p-1255105111>

Transformarea formei de exercitare a profesiei de avocat reprezintă o procedură ce garantează principiul libertății avocatului, principiu care poate fi înțeles prin *dreptul avocatului de a-și schimba opțiunea în orice moment în ceea ce privește formele de exercitare a profesiei prevăzute de Lege*. În cele ce urmează, voi prezenta noțiuni introductive în materia transformării și cadrul legal (Secțiunea 1), modalitățile de transformare a formei de exercitare a profesiei de avocat (Secțiunea 2) și *l'image du futur* în materia insolvenței profesiilor liberale (Secțiunea 3).

Secțiunea 1. Noțiuni introductive și cadrul legal în materie

Transformarea formei de exercitare a profesiei de avocat este reglementată expres de Statutul²⁰ ca fiind o operațiune de schimbare a formelor de exercitare a profesiei, *separat sau deodată cu reorganizarea formelor de exercitare a profesiei de avocat, prin fuziune, absorbție, divizare totală sau divizare parțială*. În ceea ce privește raportul dintre Statut și Codul civil, putem observa că acesta din urmă consideră drept modalități de reorganizare a persoanei juridice *fuziunea, divizarea și transformarea*, pe când Statutul reglementează, astfel cum am prevăzut deja, *transformarea în accețiunea fuziunii, absorbției, divizării totale sau parțiale*. În accețiunea mea, terminologia de transformare din Codul civil nu se confundă cu cea de transformare din Statutul Avocatului, având finalități distincte; putem considera ca fiind o operațiune de *transformare* în reglementarea Codului civil aceea intervenită prin desființarea Uniunii Avocaților din România și înlocuirea, ca succesoare universală, a Uniunii Naționale a Barourilor din România.

Secțiunea 2. Modalități de transformare a formei de exercitare a profesiei de avocat

După cum am stabilit la secțiunea anterioară, transformarea formei de exercitare a profesiei de avocat se poate realiza în modalitățile fuziune, absorbție, divizare totală sau divizare parțială.

În ceea ce privește fuziunea, această constă în absorbția unei forme de exercitare a profesiei în altă formă sau prin contopirea mai multor forme de exercitare a profesiei de avocat, sub condiția aprobării din partea Consiliului Baroului. Aceste fuziuni apar frecvent, fiind o formă de parteneriate, anunțate adesea pe portalele cu noutăți în domeniul juridic, având ca scop creșterea domeniilor de activitate, consolidarea financiară a societății sau alte considerente. Un exemplu de fuziune foarte cunoscută²¹ este aceea dintre CMS UK, Nabarro și Olswang în 2017 – CMS, cea mai mare dintre acestea, a fuzionat cu Nabarro și Olswang, două societăți de avocatură mai mici în dimensiune, dar foarte competente în anumite arii de practică, consolidând poziția acestora pe piața avocaturii de business²².

Divizarea²³ reprezintă operațiunea inversă fuziunii, care constă în împărțirea patrimoniului societății în cauză către mai multe societăți, existente sau nou-constituite. Similar cu procesul de divorț, divizarea reprezintă o operațiune pe care asociații nu o au în vedere întotdeauna la începutul colaborării. Găsirea unui spațiu nou pentru desfășurarea activității, construirea unui nou brand și, implicit, website, organizarea angajaților societății – acestea reprezintă probleme comune și costisitoare pentru asociați, atunci când traversează o astfel de procedură anevoioasă. Un exemplu cunoscut și mediatizat de divizare este între

²⁰ Articolul 182 din Statutul Profesiiei de Avocat.

²¹ *Merger*, în limba engleză.

²² Pentru mai multe informații, a se vedea <https://cms.law/en/chl/news-information/cms-nabarro-and-olswang-complete-largest-ever-merger-in-uk-legal-sector>

²³ Cunoscută sub terminologia populară de *break-up*, în limba engleză.

Cellino and Barnes, în anul 2020, urmare a unei colaborări de peste 30 de ani în statul New York, în domeniul recuperării prejudiciilor în domeniul vătămărilor corporale. Aceștia au ales divizarea și au mers pe cont propriu, sub Cellino Law și The Barnes Firm.²⁴

Secțiunea 3. *L'image du futur* în materia insolvenței profesiilor liberale

În prezent²⁵, România este în proces de transpunere a Directivei nr. 1023/ 2019 privind cadrele de restructurare preventivă, remiterea de datorie și decăderile, precum și măsurile de sporire a eficienței procedurilor de restructurare, de insolvență și de remitere a datoriei, prin Proiectul de Lege nr. 194/ 2022 pentru modificarea și completarea Legii nr.85/2014 privind procedurile de prevenire a insolvenței și de insolvență.

Ținând cont de evoluția proiectului de lege în cauză și de forma adoptată de Senat, este de analizat eventualul impact al acestora în ceea ce privește insolvența profesiilor liberale. Actualmente, Legea nr. 85/2014 exclude de la aplicabilitatea acesteia profesiile liberale²⁶, în privința cărora cunoaștem faptul că reprezintă *acele ocupații exercitate pe cont propriu de persoane fizice, potrivit actelor normative speciale care reglementează organizarea și exercitarea profesiei respective*²⁷, în categoria cărora includem profesiile de avocat, notar, medic, contabil, arhitect, iar lista nu se încheie aici.

Proiectul de lege amintit anterior modifică articolul de interes, care exclude profesiile liberale, încadrând în aplicabilitatea legii în cauză și pe acestea din urmă, cu privire la care se menționează faptul că *procedurile prevăzute de prezenta lege vizează întreprinderea acestora, iar nu statutul profesional*. Bineînțeles, pentru rigurozitate, același proiect de lege modifică, în finele acestuia, și Legea nr. 188/ 2000 privind executorii judecătorești, introducând un nou alineat ce prevede *dispozițiile legale privind procedurile de insolvență nu se aplică executorilor judecătorești*, precum și Legea nr. 36/ 1995 a notarilor publici și a activităților notariale, aducând în completare următorul alineat ce prevede *dispozițiile legale privind procedurile de insolvență nu sunt aplicabile notarilor publici*. Așadar, după cum se poate observa, în categoria excepțiilor de la aplicabilitatea procedurilor de insolvență nu se încadrează și avocații, respectiv Legea nr. 51/ 1995 pentru organizarea și exercitarea profesiei de avocat.

Conceptul de întreprindere²⁸ este întâlnit la începutul Codului civil, în raportul cu profesioniștii. Așadar, *sunt considerați profesioniști toți cei care exploatează o întreprindere, iar exploatarea întreprinderii este exercitarea sistematică, de către una ori mai multe persoane, a unei activități organizate ce constă în producerea, administrarea sau înstrăinarea de bunuri ori în prestarea de servicii, indiferent dacă are ori nu un scop lucrativ*.

²⁴ Nefast, la nici 3 luni distanță de divizare, Domnul Barnes a murit într-un accident aviatic. Pentru mai multe informații, a se vedea <https://www.nytimes.com/2020/10/02/nyregion/stephen-barnes-dead-plane-crash.html>.

²⁵ La 10 mai 2022, PL-X nr. 194/ 2022 pentru modificarea și completarea Legii nr.85/2014 privind procedurile de prevenire a insolvenței și de insolvență și a altor acte normative a fost adoptat de Senat, aflându-se în fața Camerei Deputaților, camera decizională în speță. Proiectul de lege și evoluția acestuia sunt disponibile la acest link - http://www.cdep.ro/pls/proiecte/upl_pck2015.proiect?nr=194&an=2022.

²⁶ Prin Articolul 3 alineatul (1) Procedurile prevăzute de prezenta lege se aplică profesioniștilor, astfel cum sunt definiți la art. 3 alin. (2) din Codul civil, cu excepția celor care exercită profesii liberale, precum și a celor cu privire la care se prevăd dispoziții speciale în ceea ce privește regimul insolvenței lor.

²⁷ Articolul 7 punctul 34 din Codul Fiscal, parte integrantă din Legea nr. 227/ 2015

²⁸ Întreprinderea nu se confundă cu fondul de comerț. Fondul de comerț se referă doar la bunurile afectate activității comerciale, pe când întreprinderea are o aplicabilitate mult mai largă, ce include nu numai bunurile, ci și capitalul și munca, toate orientate în scopul obținerii de profit. Pentru mai multe informații, a se vedea F. Popa, *Câteva reflecții asupra regimului juridic al fondului de comerț*, Universul Juridic Premium nr. 7/ 2019

Distinct de asta, întreprinderea este definită expres în Legea nr. 21/ 1996 a concurenței, ca fiind *orice entitate angajată într-o activitate economică constând în oferirea de bunuri sau de servicii pe o piață dată, indiferent de statutul său juridic și de modul de finanțare, astfel cum este definită în jurisprudența Uniunii Europene.*

Pot fi considerați avocații²⁹ întreprinderi? Curtea de Justiție a Uniunii Europene este de părere că da. În *J.C.J. Wouters and Others*, Curtea a considerat că „membrii baroului desfășoară o activitate economică și sunt, prin urmare, întreprinderi”³⁰. Așadar, consider că eventuala modificare a cadrului legal în materie este binevenită. În Baroul București sunt înregistrate și funcționează 610 societăți³¹, multe dintre acestea fiind destul de numeroase – în eventualitatea în care acestea trec printr-o situație de imposibilitate de plată a creanțelor acumulate, inclusiv creanțe salariale, asigurarea existenței unei proceduri care să permită restructurarea într-un stadiu timpuriu, pentru a restabili rapid viabilitatea activității, este cât se poate de bine primită.

Bibliografie

[1] Carmen Tamara UNGUREANU *et al*, *Noul Cod civil, Comentarii, doctrină și jurisprudență*. Editura Hamangiu, 2012, ISBN 978-606-522-730-9

[2] Valeriu STOICA, *Drept civil. Drepturi reale principale*, Editura C.H. Beck, 2021, ISBN 978-606-18-1141-0

[3] Cristian GHEORGHE, *Diviziuni și mase patrimoniale în Noul Cod civil*, Revista Curierul Judiciar nr. 10/ 2011, Editura C.H. Beck

[4] Irina SFERDIAN, *Creditorul în căutarea patrimoniului de afecțiune profesională a debitorului său*, Revista Română de Drept Privat nr. 1/ 2020

[5] Roxana Marilena GHEORGHE, *Patrimoniul de afecțiune*, Pandectele Săptămânale (Rosetti) nr. 6/ 2020

[6] Luminița TULEAȘCĂ, *Patrimoniile de afecțiune și teoria personalistă a patrimoniului*, articol de specialitate disponibil pe Juridice.ro (<https://www.juridice.ro/425343/patrimoniile-de-afectatiune-si-teoria-personalista-a-patrimoniului.html>)

[7] Luminița TULEAȘCĂ, *Patrimoniile de afecțiune – instrument în derularea afacerilor*, articol de specialitate disponibil pe Juridice.ro (<https://www.juridice.ro/353902/patrimoniul-de-afectatiune-instrument-in-derularea-afacerilor.html>)

[8] Smaranda ANGHENI, *Dreptul comercial – între tradiționalism și modernism*, Revista Curierul Judiciar nr. 9/ 2010

[9] Veronica MAGNIER, *Droit des sociétés*, Editura Dalloz, 2022

²⁹ Prin utilizarea termenului de avocați am avut în vedere formele de exercitare a profesiei de avocat, astfel cum sunt reglementate de Legea nr. 51/ 1995 pentru organizarea și exercitarea profesiei de avocat.

³⁰ Members of the Bar carry on an economic activity and are, therefore, undertakings for the purposes of Articles 85, 86 and 90 of the Treaty (now Articles 81 EC, 82 EC and 86 EC), and the complexity and technical nature of the services they provide and the fact that the practice of their profession is regulated cannot alter that conclusion. Pentru mai multe informații, a se vedea

<https://curia.europa.eu/juris/showPdf.jsf?docid=102167&doclang=EN>

³¹ Informație valabilă la data de 10 mai 2022, prin intermediul <https://www.baroul-bucuresti.ro/tablou-societati>

[10] Florina POPA, *Câteva reflecții asupra regimului juridic al fondului de comerț*, Universul Juridic Premium nr. 7/ 2019

[11] Ștefan NAUBAUER, *Statutul profesiei de avocat*, Editura Universul Juridic, 2021

[12] Dan OANCEA (coordonator), *Legea privind organizarea și exercitarea profesiei de avocat, comentariu pe articole*, Editura C.H. Beck, 2015

[13] Dan OANCEA (coordonator), *Legea privind organizarea și exercitarea profesiei de avocat, comentariu pe articole*, Editura C.H. Beck, 2019